

HRVATSKA

Godina tradicionalnih i umjetničkih obrta

Nestaju medičari, klobučari, vlasuljari, lutkari, urari...

Šef HOK-ova Odjela organizacije cehova Ivica Štambuk najavljuje inicijativu da se izmjenama Zakona o obrtu ostvare pogodnosti za tradicionalne i umjetničke obrte; među ostalim, smanjenje poreza/ Za ostvarivanje budućih olakšica potrebno je i odrediti kriterije po kojima bi radionice i proizvodi stjecali pravo na njih pa će HOK formirati povjerenstvo koje će prosuđivati bavi li se neki obrtnik doista tradicionalnim obrtom

Boris Jagačić

ZAGREB - Upravni odbor Hrvatske obrtničke komore (HOK) proglasio je 2005. godinom tradicionalnih i umjetničkih obrta. Razlog tome je što mnogim starim i dijelom autohtonim hrvatskim obrtima prijeti izumiranje pa se želi ukazati na značaj njihovog očuvanja. U HOK su, u povodu toga, pripremili promotivna događanja, stručne skupove i publikacije. Sve će to poslužiti predstavljanju uistinu bogatog naslijeđa našeg obrtništva.

Problem je što takvi obrti nisu gospodarski privlačni pa se mlade generacije njima ne žele baviti. Jedan klobučar teško opstaje na tržištu uz razvijenu industrijsku proizvodnju i to, kako je u nas nažalost sve više slučaj, uvoznju. S obzirom da jednokratne novčane pomoći Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva teško mogu biti dovoljan razlog da netko nastavi raditi kao brusar ili puhač stakla, kovač, remenar, bakrokotlar, užar, lici-

tar ili, recimo, bačvar, HOK će predložiti promjenu zakonske regulative.

Kruta Ministarstvo financija

Šef HOK Odjela organizacije cehova Ivica Štambuk najavio je u razgovoru za *Vjesnik* kako će se predložiti da se izmjenama Zakona o obrtu za tradicionalne i umjetničke obrte ostvare neke pogodnosti. Među ostalim, tražit će se smanjenje poreza na takve obrte. »Ministarstvo financija je dosta kruto kad je riječ o ustupcima kakvo bi, recimo, bilo uklanjanje PDV-a na takve djelatnosti. Stoga u to treba uključiti i lokalnu vlast, koja u obrtima mora prepoznati interes, poput turističke ponude koju može zasnivati i na predstavljanju naše obrtničke baštine«, naglašava Štambuk.

Namjerava se isposlovati manji prirez i druga davanja lokalnoj upravi. Grad Zagreb, primjerice, za razliku od nekih drugih gradova i županija, već pomaže tradicionalne obrte. Na

lokalnoj razini obrtnicima bi se moglo pomoći i povoljnijim najmom gradskih prostora. Naš surogovnik predviđa da se za takve obrte razmotri i visina spomeničke rente koja, kaže, dosta opterećuje ionako neprofitabilne djelatnosti.

Za ostvarivanje budućih olakšica potrebno je još odrediti kriterije prema kojima bi radionice i proizvodi stjecali pravo na njih, pa će u tu svrhu HOK osnovati povjerenstvo. Ono će prosuđivati bavi li se neki obrtnik doista tradicionalnim obrtom te zavrjeđuje

li njegovi proizvodi pravo na pogodnosti. No, u HOK su svjesni da će s kategorijom umjetničkih obrta, kakvu zakon zasad ne prepoznaje, to biti prilično teško. Prilikom vrednovanja proizvoda uvažavat će se kvaliteta, inovativnost, autorstvo, estetski i umjetnički dojam, korišteni materijali, kulturno naslijeđe i tradicija, cjelokupna vrijednost, masovnost, upotrebljivost i drugi.

U HOK napominju da ne bi trebalo ostati samo na obilježavanju godine tradicionalnih i umjetničkih obrta nego žele da to preraste u trajni projekt stvaranja novog ozračja i odnosa u društvu prema takvim obrtima u koji će se uključiti sve nadležne institucije, poput Etnografskog muzeja, Muzeja za umjetnost i obrt, škola primijenjenih umjetnosti, Hrvatske turističke zajednice...

Koliko je tradicionalnih ili umjetničkih obrtnika

»Ove godine ćemo sastaviti adresar i bazu podataka tradi-

cionalnih i umjetničkih obrta, jer se u sadašnjim bazama proizvodnih obrta ne razabire koji se obrtnici uz svoj redovni obrt bave još tradicionalnim ili umjetničkim«, kaže Štambuk. Prema HOK popisu, u Hrvatskoj ima 36 obrta koji svojim karakteristikama ulaze u takve kategorije.

Medu njima su, primjerice, bakrokotlari, lončari, pećari, sitari, lančari, ljevači, medičari, kitničari, klobučari, knjigoveže, puškari-graveri, vlasuljari, košaraši, tkalci (ali samo na tkalačkom stanu), svjećari, lutkari, ali i urari. Dok se, međutim, ne napravi registar, ostat će nepoznanica koliko u Hrvatskoj ima obrtnika koji se njima bave, i jesu li neki od tih obrta već izumrli.

Tako bi se takva hvalevrijedna inicijativa mogla za neke obrtnike i obrte pokazati - zakašnjelom. Obrtnike koji se još bave obrtima što su dio našeg naslijeđa i identiteta pozvat će se da se prijave u registar HOK putem 115 obrtničkih udruženja u Hrvatskoj.

Roditelji odgovaraju djecu od obrtničkih zanimanja

Predsjednik HOK-a Stjepan Šafran nedavno je izjavio da su roditelji i djeca nezainteresirani za opis u strukovne (obrnitičke) škole. Neka zanimanja stoga »nose« stari majstori koji nemaju na koga prenijeti svoje znanje.

Voditeljica Odjela za odnose s javnošću HOK-a Snježana Tomić podsjeća, ističući važnost uključivanja mladih u strukovno obrazovanje, da su sada nastavni programi ujedinjeni za približno 56 zanimanja te da imaju otprilike isti broj sati praktične i teorijske

nastave.

»U nas je rašireno mišljenje da u obrtnička zanimanja idu djeca sa slabijim uspjehom u osnovnoj školi. Od tih ih zanimanja odvraća opći stav društva i roditelji«, objašnjava Tomić. Ili, kako kaže Stjepan Šafran: »Premalo djece smatra da je biti majstor častno zanimanje«.

Mnogi ne uviđaju da završetkom strukovne škole mogu početi raditi, ali i nastaviti školovanje ako žele, napominje Snježana Tomić.

Jedini preostali zagrebački bačvar Marko Malinić

Majstori lončarstva sve su rjeđi

Neke obrte održavaju još samo stari majstori

Komemoracija u spomen na akademika Petra Guberinu

ZAGREB - U povodu smrti velikoga znanstvenika i barda hrvatske filologije, akademika Petra Guberine, utemeljitelja verbotonalnog sustava (VTS), u četvrtak je Poliklinici SUVAG održan komemorativni skup kojemu su, uz članove obitelji, nazočni bili i djelatnici SUVAG, Guberinini prijatelji i suradnici te mnogi stručnjaci iz zemlje i svijeta.

Opraštajući se od istaknutog svjetskog stručnjaka, ravnateljica SUVAG Marija Paškvalin istaknula je kako je Guberina utemeljenjem verbotonalne metode pomogao brojnim gluhojnim osobama te da se ta njegova metoda danas koristi u 60 zemalja svijeta.

Podsjetila je da je Guberina 1954. godine osnovao Institut za fonetiku na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a 1961. polikliniku SUVAG i svojim istraživanjima lingvistike govora doveo do revolucionarnog obrata u nastavi živih jezika,

posebice u pristupu patologiji sluha i govora.

Zahvaljujući verbotonalnoj metodi Guberina je velikom broju osoba oštećenog sluha i govora pomogao da progovore i čuju, omogućivši im normalnu komunikaciju i dostojanstven život, istaknula je Paškvalin.

Od akademika Guberine oprostili su se i njegov dugogodišnji suradnik umirovljeni otorinolaringolog Mihovil Pansini, voditeljica službe za znanstvena istraživanja Darinka Dabić Munk, voditeljica predškolskog odgoja u SUVAG Zdenka Gavrilović te Guberinini suradnici iz inozemstva.

Na komemoraciji su pročitani i brzojavi u povodu Guberinine smrti te su navedena međunarodna i domaća odličja koja je dobio u proteklih pola stoljeća.

Akademik Petar Guberina pokopan je u četvrtak poslijepodne na zagrebačkom Mirogoju (Hina)

Odabrano dvadeset skladbi za Uskrs fest

ZAGREB - Organizatori Uskrs festa 2005. Ured za mlade Hrvatske biskupske konferencije (HBK) i Hrvatski katolički radio (HKR), predstavili su u četvrtak rezultate natječaja za ovogodišnji festival koji će se održati 17. travnja u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog. »Festival mladih koji se u svojim župama bave popularnom duhovnom glazbom, nije samo festival Hrvatske jer su na njemu nastupali i izvođači iz Vojvodine, Bosne i Hercegovine te drugih zemalja«,

naglasio je Boris Sadilek, glasnogovornik Uskrs festa.

Ivana Petrak, voditeljica Ureda za mlade HBK kazala je da su stručne komisije za odabir skladbi i tekstova, od 52 skladbe izabrali 20 koje će se natjecati na Uskrs festu. »Kriterij za odabir pjesama bio je da skladbe budu do sada neobjavljene, da traju četiri minute, da budu originalno autorske i, naravno, njihova kvaliteta«, kazao je umjetnički direktor tog festivala Slavko Nedić. G. P.

Protupandemijske planove protiv gripe ocjenjuje Ministarstvo zdravstva

ZAGREB - »Pandemijska gripa je uvijek moguća pa je spremno i očekujemo. Prateći županijski laboratoriji kao i Referentni centar za gripu, njezinu pojavu odmah mogu prepoznati i poduzeti odgovarajuće mjere čak i u slučaju pojave novog virusa«, rekla je za *Vjesnik* dr. Ira Gjennero-Margan, voditeljica Službe za epidemiologiju zaraznih bolesti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

Naglasila je kako su te mjere dio protupandemijskih planova za influenzu koje Hrvatska ima a trenutno su na procjeni u Ministarstvu zdravstva. Dodala je kako je hrvatska epidemiologija već duže vrijeme dio umreženog europskog i svjetskog epidemiološkog sustava s kojim svakodnevno razmjenjuje informacije o

postojećim i mogućim novim zarazama. Tako je u slučaju pojave epidemije uvijek pripravna. »Ako bi se bilo kakva zaraza u Europi pojavila uključujući i mogući novi (mutirani) virus gripe planovi sadrže nekoliko faza polje od tzv. faze ranog uzbuđenja koja je temelj protupandemijskog djelovanja. Ona uključuje rano uočavanje moguće epidemije gripe kao osnov pravovremenog sprečavanja zaraze i izrade cjepiva. Protupandemijski planovi dogovaraju se na razini Svjetske zdravstvene organizacije i Europske unije a sadrže organizaciju smještaja i transport bolesnika, organizaciju zdravstvene zaštite, način hospitalizacije zaraženih, nabavu lijekova i cjepiva...«, kaže Gjennero-Margan.

»Protupandemijski planovi protiv gripe ali i drugih zaraznih bolesti slični su onima kakvi se rade u slučaju elementarnih nepogoda. Kako bi se suzbilo širenje virusa uključuje se nadzor nad granicama koordiniran s ostalim europskim zemljama«, dodala je, napomenuvši kako je ujednačen rad epidemiologa najvažniji u takvim situacijama što je potkrijepila primjerom pojave ptičje gripe koja se, zasad, prenosi samo sa zaražene životinje na čovjeka. »To je dovoljan razlog da epidemiolozi svakodnevno razmjenjuju informacije o životu virusa kako bi se u slučaju bilo kakve promjene odgovarajuće reagiralo«, zaključila je voditeljica Službe za epidemiologiju zaraznih bolesti HZZO-a.

Snježana Rajačić

Pandemijska gripa je uvijek moguća

ZLATKO KALLE

Ministarstvo okoliša zadovoljno splitskim Poglavarstvom

SPLIT - Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva očitovao se o zaključcima Poglavarstva grada Splita o izgradnji komunalne infrastrukture na lokaciji Brodarica za potrebe POS-a te prijedlogu ugovora o izgradnji komunalne infrastrukture između APN-a i Grada Splita. Istaknuto je kako je splitsko Poglavarstvo prihvatilo plaćanje oko 4,7 milijuna eura za izgradnju komunalne infrastrukture uz uvjet da novac dostavi APN-u koji ih odmah mora dostaviti izvođač radova splitskoj tvrtki Dal-Koning.

Kada bi APN prihvatio taj uvjet, što znači i organizaciju gradnje komunalne infrastrukture, morao bi umjesto Grada Splita naručiti projektnu dokumentaciju, raspisati natječaj za izgradnju komunalne infrastrukture i odabrati izvođača, a sve u skladu sa Zakonom o javnoj nabavi.

U ostalim slučajevima, sutite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva očitovao se o zaključcima Poglavarstva grada Splita o izgradnji komunalne infrastrukture a time i povoljniju cijenu za kupce stanova. Odmah nakon potpisivanja ugovora,

APN će podmiriti doplate potraživanja Dal-Koniga, koji prethodno mora ispuniti svoje obveze, odnosno predati APN tabularnu ispravu te predati zahtjev nadležnim službama za izmjenu građevinskih dozvola. Ministarstvo pozdravlja odluku Grada Splita da na sebe preuzme financiranje komunalne infrastrukture. »Zakon o POS-u predviđa da onaj tko investira daje novac, provede postupak odabira najboljeg ponuđača sukladno Zakonu o javnoj nabavi, pa bi bilo logično da takvu proceduru provede i Grad Split«, ističu u Ministarstvu. M. J.

Ususret osamdesetoj obljetnici Bokeljske mornarice 809.

ZAGREB - Proslavu Tripunjdana i osamdesete obljetnice Hrvatske bratovštine Bokeljska mornarica 809. zagrebački će Bokelji obilježiti nizom kulturnih i društvenih zbivanja pod pokroviteljstvom zagrebačke gradonačelnice Vlaste Pačić.

Bokelji diljem svijeta svake godine 3. veljače slave Tripunjdana, dan zaštitnika grada Kotora - sv. Tripuna, čije su moći mornari donijeli u Kotor u devetom stoljeću, 13. siječnja 809.

Po predanju, to su i prvi začeci najstarije pomorske udruge u nas, koja je kao Katorska, pa zatim Bokelji-

ska mornarica - osnovana kao socijalna, kulturna i vojna druga mornara katolika - znatno pridonijela razvoju pomorstva i kulturnom bogatstvu Boke kotorske.

Promičući navade svojih predaka, Bokelji su se u Zagrebu organizirano okupljali o Tripunjdanu još 1924., a zatim su osnovali i podružnicu Bokeljske mornarice (sada samostalnu bratovštinu) memorijalnog karaktera i tako dali svojoj metropoli i Hrvatskoj znatan broj značajnih ljudi u kulturi, znanosti, medicini, tehnici i javnom životu. (Hina)